

ประโยค ป.ธ.๗
แปล ไทยเป็นมคธ
สอบ วันที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๖

๑. พาทุสัจจะของบุคคลผู้เป็นพหูสูต ชื่อว่า เป็นมงคล เพราะเป็นเหตุแห่งผลที่น่าปรารถนา มีความสรรเสริญเป็นต้น และชื่อว่าเป็นมงคล แม้เพราะเป็นเหตุแห่งการละอกุศลและการบรรลुकุศล ด้วยประการฉะนี้ ฯ สมจริงดังพระดำรัสที่พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสไว้ในเนกโรปมสูตร ทุติยวรรค ทุติยปัณณาสก ในสัตตกนิบาต อังคุตตรนิกาย ดังนี้ว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย ก็ อริยสาวกผู้สดับแล้วแล ย่อมละอกุศลเสียได้ ย่อมทำกุศลให้เจริญ ย่อมละกรรมอันมีโทษเสียได้ ย่อมทำกรรมที่ไม่มีโทษให้เจริญ ย่อมบริหารตนให้หมดจดได้ ดังนี้ ฯ

อรรถกถาแห่งพระสูตรต้นของพระสูตรทั้งหมด ในทุกนิบาต อังคุตตรนิกายว่า บรรดาพระพุทธรดำรัสเหล่านั้น ในพระพุทธรดำรัสว่า **สุทฺธมตฺตานํ ปริหฺรติ** นี้ ความหมดจดมี ๒ อย่าง คือ โดยอ้อม ๑ โดยตรง ๑ ฯ ก็ อริยสาวกบริหารตนอยู่ด้วยสรณคัมภีร์ ชื่อว่า ย่อมบริหาร ตนให้หมดจดโดยอ้อม ฯ บริหารตนด้วยศีล ๕ ศีล ๑๐ ปาริสุทธิศีล ๔ ปฐมฌาน ฯลฯ เนวสัณฺญานาสัณฺญา ยตนณานโสดาปัตติมรรค โสดาปัตติผล ฯลฯ อรหัตตมรรค ก็ชื่อว่า ย่อมบริหารตนให้หมดจดโดยอ้อมเหมือนกัน ฯ ส่วนท่านผู้ดำรงอยู่ในอรหัตตผล เป็นพระชินาสพ ยังเบญจขันธ์อันมีมูลชาติแล้วให้อาบน้ำบ้าง ให้เคี้ยวกินบ้าง ให้บริโภคน้ำบ้าง ให้นั่งบ้าง ให้นอนบ้าง บัณฑิตพึงทราบว่าย่อมบริหาร คือ ย่อมปฏิบัติตนให้หมดจด คือ ให้หมดมลทินโดยตรงแน่แท้ ฯ

ฎีกาแห่งปฐมสูตรนั้นว่า บทว่า **ฉินฺนํมฺลเก** คือ ชื่อว่า มีมูลอันตัดขาดแล้ว เพราะมูลคือตัณหาอันท่านถอนขึ้นแล้ว ฯ อรรถกถาอธิบายยสุตร จตุตถวรรค ปฐมปัณณาสกในติกนิบาต อังคุตตรนิกายว่า มีอธิบายว่า อริยสาวกย่อมบริหาร คือ ย่อมปฏิบัติ ย่อมคุ้มครองตน ทำให้หมดจด คือ ให้หมดมลทิน ฯ ก็ อริยสาวกนี้ บริหารตนให้หมดจดอยู่ด้วยอรหัตตมรรค ชื่อว่า ย่อมบริหาร ตนให้หมดจดโดยอ้อม ส่วนท่านผู้บรรลुकุศล (อรหัตตผล) แล้ว ชื่อว่า ย่อมบริหารตนให้หมดจดโดยตรง ดังนี้ ฯ

๒. เพราะฉะนั้น บุคคลควรละวาทจาหยาบคาย กล่าวคือถ้อยคำไม่เป็นที่รักเสีย กล่าวแต่วาทที่ไม่หยาบคาย กล่าวคือถ้อยคำเป็นที่รักเท่านั้น ๑ แม้สมเด็จพระบรมศาสดาก็ทรงตำหนิภิกษุผู้ผิดคีย์ ผู้กล่าววาทที่หยาบคายแล้วตรัสว่า ดูภิกษุทั้งหลาย ชื่อว่า วาทจาหยาบคาย ทำความพินาศ ไม่เป็นที่รัก แม้ของพวกสัตว์ดิรัจฉาน แม้ในกาลก่อน สัตว์ดิรัจฉานตัวหนึ่ง ทำเจ้าของผู้ร้องเรียกตนด้วยคำหยาบคายให้พ่ายแพ้แล้วด้วย ทรัพย์ตั้งพัน ดังนี้แล้ว ทรงนำอดีตนิทานมาว่า

ในอดีตกาล พระโพธิสัตว์บังเกิดในกำเนิดโค ในกรุงตักกสิลา ๑ ครั้งนั้น พราหมณ์ผู้หนึ่งได้โคนั้นในสำนักของชนทั้งหลาย ผู้ให้ทักษิณา ในเวลาที่ยังเป็นลูกโค อ่อนอยู่นั่นเอง จึงตั้งชื่อว่า นันทิวีสาล ตั้งไว้ในฐานะเพียงตั้งบุตร เลี้ยงดูด้วยข้าว ยาสูบและภัตเป็นต้น ๑ โคนันทิวีสาลนั้น เจริญเติบโตแล้ว เมื่อจะอนุเคราะห์พราหมณ์ จึงกล่าวว่า จงไปเถิด พ่อพราหมณ์ จงบอกว่า โคเด็กของข้าพเจ้า จักลากเกวียน ๑๐๐ เล่ม ซึ่งผูกติดกันไปได้ ดังนี้แล้ว จงทำการพนันด้วยทรัพย์พันหนึ่งกับโควินทเศรษฐีเถิด ๑ แม้พราหมณ์ก็ไปแล้ว ฯลฯ จึงเทียมโคนันทิวีสาล ที่ปลายแอกข้างหนึ่ง นั่งบน ชูปคันเกวียน เลือบฎักขึ้น ร้องเรียกโคนันซึ่งไม่โก่ง ด้วยวาทะว่าโคโก่งว่า เจ้าโคโก่ง จงไป จงเข็นไป ดังนี้ ๑ โคนันทิวีสาล ได้ยินเสียงที่ไม่น่าพอใจแล้ว จึงได้ยืนนิ่งเฉยอยู่ ณ ที่นั้นนั่นเอง ๑

ใช้เวลา ๔ ชั่วโมง ๑๕ นาที

เฉลย ประโยค ป.ธ.๗

แปล ไทยเป็นมคธ

พ.ศ. ๒๕๔๖

๑. อิติ พหุสสุตสฺส พหุสจฺจํ ปสฺสํสาหิเหตุโต มงฺคลํ อุกฺสฺสปรปฺพานุกฺสลาธิม-
เหตุโตปิ จ มงฺคลํ ฯ วุตฺตณฺเจตฺตํ สุตฺตงฺคฺคฺตฺเร ทฺติยปณฺณาสกฺสฺส ทฺติยวคฺเค
นคโรปมฺสุตฺเต สฺตฺวา จ โช ภิกฺขเว อริยสวากโ อุกฺสฺสํ ปชฺหติ กฺสฺสํ ภาเวติ สวชฺชํ ปชฺหติ
อนวชฺชํ ภาเวติ สฺุทฺธมฺมตฺตานิ ปริหฺรตีติ ฯ

ตตฺถ สฺุทฺธมฺมตฺตานิ ปริหฺรตีติ เอกฺคฺค ทฺวิธา สฺุทฺธิ ปริยายโต จ นิปรียายโต จ ฯ
สฺรณคฺคเมเน ทิ ปริยาเยน สฺุทฺธมฺมตฺตานิ ปริหฺรติ นาม ฯ ตถา ปณฺจหิ สีเลหิ ทสฺหิ สีเลหิ
จตุปรียาสฺุทฺธิสีเลเน ปฺชฺมชฺฌาเนเน ฯเปฯ เนวสณฺณานาสณฺณายตฺตเนเน โสตาปตฺติมคฺเคเน
โสตาปตฺติผลเนเน ฯเปฯ อรหตฺตมคฺเคเน ปริยาเยน สฺุทฺธมฺมตฺตานิ ปริหฺรติ นาม ฯ อรหตฺตผล
ปตฺติจฺโธ ปน ชีณาสโว จินฺนมูลเก ปณฺจกฺขนฺธเ นหาเปฺนโตปิ ซาหาเปฺนโตปิ ภูณฺชาเปฺนโตปิ
นีสีหาเปฺนโตปิ นิปรฺชชาเปฺนโตปิ นิปรียายเเนว สฺุทฺธํ นิมนฺถํ อตฺตานิ ปริหฺรติ ปฏฺิซคฺคตฺติ
เวทิตฺทโพติ ทฺกงฺคฺคตฺเร สทฺทปฺปชฺมสฺส สุตฺตสฺส อตฺตวณฺณนา ฯ

จินฺนมูลเกติ ตณฺหามูลสฺส อฺุจจินฺนตฺตา สณฺณจินฺนมูลเกติ ตฏฺฎีกา ฯ

สฺุทฺธํ นิมนฺถํ กตฺวา อตฺตานิ ปริหฺรติ ปฏฺิซคฺคตฺติ โคปยตีติ อตฺโถ ฯ อยฺยจ
อรหตฺตมคฺเคเน ปริยาเยน สฺุทฺธมฺมตฺตานิ ปริหฺรติ นาม ผลปฺปฺโต ปน นิปรียายเเน
สฺุทฺธมฺมตฺตานิ ปริหฺรตีติ ติกงฺคฺคตฺเร ปชฺมปณฺณาสกฺสฺส จตฺตวคฺเค อธิปฺเตยฺยสฺุตฺตวณฺณนา ฯ

(มั่งกัถคตทีปนี พหุสัจจกถา ข้อ ๑๒๑ - ๑๒๒ หน้า ๑๓๕ - ๑๔๐)

๒. ตสฺมา อปฺปิยวจนฺสงฺขาตํ มฺรฺสฺวาชํ ปฺหาย ปิยวจนฺสงฺขาทา อมฺรฺสฺวาจา
กเถตฺทพา ฯ สตฺถาปิ มฺรฺสฺวาชํ วทฺนฺเต ฉพฺพคฺคิเย ภิกฺขุ วิครหิตฺวา ภิกฺขเว มฺรฺสฺวาจา นาม
อนตฺถการิกา ติรจฺฉานคตฺตานิ อมฺนาปา ปุพฺเพปิ เอโก ติรจฺฉานคโต อตฺตานิ มฺรฺเสน
สมฺทาจรนฺต์ สทฺสฺเสน ปฺราเชสีติ วตฺวา อตฺตํ อาทฺริ

อตีเต ตกฺกสิลาຍံ โพธิสฺสโต โคโยนียํ นิพฺพคฺติ ฯ อเถโก พฺราหฺมโณ ตံ
ตฺรณฺวจฺจกฺกาเลเยว ทกฺขิณทายกานํ สนฺติเก ลภิตฺวา นนฺทิวิสาลอติ นามํ กตฺวา ปฺตฺตฏฺฐาเน

ชเปตวา ยาคุกตตาทิหิ ไปเสสิ ฯ โส วยปฺตโต พุราหฺมณํ อนุมฺพมาโน คจฺจ พุราหฺมณ
 มยฺหํ พฺลิตฺทโท อติพฺทฺธํ สกฺกสฺสํ ปวตฺเตสฺสตีติ วตฺวา โควินฺทเสฏฺฐิณา สทฺธิํ สหสฺเสน
 อพฺภุตํ กโรหีติ อาห ฯ พุราหฺมโณปิ คนฺตวา ฯ เป ฯ เอกาย ยฺยโคภฺยิยา นนฺทิวิสาลํ โยเชตฺวา
 สกฺกธฺเร นิสีทิตฺวา ปโตทํ อุกฺขิปิตฺวา อณฺจ ภูฏ วหฺสสุ ภูฏาติ ตํ อญฺญํ ภูฏวาเทน
 สมฺทาจฺรติ ฯ นนฺทิวิสาลอ อมฺนาปสทฺทํ สุตฺวา ตตฺถเว นิจฺจโล อญฺจาสิ ฯ

(มังคลัตถปิณี สุภาสิตฺวาจากถา ข้อ ๒๗๒ หน้า ๒๔๕-๒๕๐)